

TEMA HÄLSA

Det saknas specialister på mäns sjukdomar

Hormonella störningar som ger infertilitet hos män kan vara symtom på bakomliggande sjukdom. Men männen utreds inte för detta, och om och när de söker hjälp för sjukdomar som brutit ut är det ofta för sent.

TEMA HÄLSA. Efter skolåldern, (sedan den allmänna värnplikten avskaffades) kontrolleras män inte inom vården på samma sätt som kvinnor. De flesta kvinnor går regelbundet hos gynekolog, de kallas till mammografi och kontroller för livmodercancer. Vid graviditet och förlossning har kvinnor kontakt med mödrahälsovården. Det finns inga sådana naturliga "stationer" för män.

Ovana vid sjukhus

Att män inte har återkommande ingångar till sjukvården kan vara en förklaring till att de inte söker vård i samma utsträckning, och inte lika tidigt vid symtom, som kvinnor gör. De är helt enkelt inte vana vid att besöka vården.

För kvinnosjukdomar finns gynekologi som specialitet, men andrologi, läran om mäns sjukdomar, finns inte som specialitet i Sverige.

Det finns två universitetssjukhus i Sverige med andrologiska

FAKTA

ANDROLOGI

- Ordet andrologi har sitt ursprung i de grekiska orden andros (man) och logi (lära) och betyder läran om mannen.
- Ämnesområdet är i dag inte klart definierat men omfattar i praktiken de medicinska sjukdomar som är specifika för mannen, som hormonella störningar, sexuell dysfunktion och sterilitet.
- Prostata sjukdomar, som cancer, tas om hand av urologer.
- Fertilitetsutredningar handläggs av gynekologer.

kliniker, i Malmö och i Stockholm. På Centrum för andrologi och sexualmedicin vid Karolinska sjukhuset är överläkare Stefan Arver enhetschef. Han var en av talarna på ett nationellt seminarium om mäns ohälsa, som hölls i Stockholm hösten 2013.

Skulle det behövas specialister på andrologi i sjukvården?

Ja, det anser Svensk Andrologisk Förening, SAF, som ordnade seminariet. Stefan Arver är ledamot i SAF och Aleksander Giwercman är ordförande. Giwercman är dessutom professor i reproduktionsmedicin i Malmö.

Män dör tidigare

Män drabbas oftare än kvinnor av diabetes typ två, och hjärt- och kärlsjukdomar.

Män dör tidigare och begår oftare självmord. Det är tre gånger vanligare att män under 50 år tar livet av sig, än att kvinnor under

50 gör det. För personer över 50 år är det fem gånger vanligare att män begår suicid, och självmord kan ha bakomliggande medicinska orsaker.

När det gäller erektionsproblem så väntar män i regel tre, fyra år innan de söker vård, trots att även det kan vara tecken på bakomliggande sjukdom.

Även infertilitet kan vara symtom på sjukdom. Män som har få, eller dålig kvalitet på spermier drabbas oftare och tidigare än fertila män av hjärt- och kärlsjukdomar.

Svårt att få hjälp

Män i allmänhet söker alltså inte vård i samma utsträckning som kvinnor. Men hur går det när de försöker?

Aleksander Giwercman tog ett, som han sa, ovanligt exempel: Kalle, Växjö, som faktiskt vill söka vård. Han är överviktig, den sexuella förmågan har avtagit och

FOTO: CLIVEDAVIS, CC BY-SA